

Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας/Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Διεπιστημονικό Μεταπτυχιακό Σεμινάριο
«Νίκος Οικονομίδης»

Ακαδημαϊκό Έτος 2011-2012

**Η περίοδος των Μακεδόνων (867-1056):
εποχή κρατικής και εκκλησιαστικής ανασυγκρότησης, πολιτικής
και πνευματικής ακμής και ακτινοβολίας**

Κάθε Τετάρτη, από 23 Νοεμβρίου 2011 έως 28 Μαρτίου 2012, ώρα 6.00-8.00μ.μ.,
Στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (αίθουσα σεμιναρίων, ισόγειο)
Λεωφ. Βασιλέως Κωνσταντίνου 48

Στόχος του σεμιναρίου είναι η μελέτη ποικίλων θεμάτων που αφορούν στις εξελίξεις οι οποίες σημειώθηκαν στην κοινωνία και την οικονομία της περιόδου των Μακεδόνων, στην οργάνωση της κεντρικής και επαρχιακής διοίκησης, στη νομοθεσία, στις σχέσεις με τους ξένους λαούς, στις σχέσεις Πολιτείας-Εκκλησίας και στην πολιτική ιδεολογία γενικότερα. Θα επιδιωχθεί η αναζήτηση των αιτιών που προκάλεσαν τις εξελίξεις στους παραπάνω τομείς και η επισήμανση των θετικών ή αρνητικών αποτελεσμάτων τους για τη μετέπειτα πορεία της Αυτοκρατορίας. Στον τομέα της τέχνης, θα επιδιωχθεί η διερεύνηση των παραγόντων που οδήγησαν στη μεγάλη ανάπτυξη της σε όλες τις εκφάνσεις: αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική καθώς και έργα μικροτεχνίας. Θα διερευνηθεί ο ρόλος των κτητόρων, οι σχέσεις μητροπολιτικής και περιφερειακής τέχνης, η αναβίωση θεμάτων και τρόπων της κλασικής αρχαιότητας. Θα αναλυθούν επίσης όψεις της πολύπλευρης πνευματικής δραστηριότητας της εποχής, όπως η αντιγραφή, η μελέτη και ο σχολιασμός των αρχαίων συγγραφέων, η σύνθεση λεξικών, τα σχολεία και η εκπαίδευση, η ερασιωτική δραστηριότητα των χρόνων του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου.

Τις εργασίες θα συντονίσουν οι Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη και Σοφία Καλοπίση-Βέρτη (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας/Πανεπιστήμιο Αθηνών) σε συνεργασία με τον Στυλιανό Λαμπάκη (Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Ε.Ι.Ε.)

Στους εισηγητές περιλαμβάνονται (πέραν των συντονιστών):

Χριστίνα Αγγελίδη (Ι.Β.Ε./Ε.Ι.Ε.), Ηλ. Αναγνωστάκης (Ι.Β.Ε./Ε.Ι.Ε.), Θεοδώρα Αντωνοπούλου (Παν/μιο Αθηνών), Κλ. Ασλανίδης (αρχιτέκτων), Ι. Βάσσης (Παν/μιο Θεσ/κης), Βασιλική Βλυσίδου (Ι.Β.Ε./Ε.Ι.Ε.), Ιόλη Καλαβρέζου (Παν/μιο Harvard), Μ. Κάππας (26^η ΕΒΑ), Βικτωρία Κέπετζη (Παν/μιο Αθηνών), Τ. Κόλιας (Παν/μιο Αθηνών), Βαρθάρα Κουταβά-Δεληβοριά (Παν/μιο Αθηνών), Νίκη Κουτράκου (Υπ. Εξωτερικών), Τ. Λουγγής (Ι.Β.Ε./Ε.Ι.Ε.), Α. Μαρκόπουλος (Παν/μιο Αθηνών), Κωνσταντίνα Μέντζου-Μεϊμάρη (Παν/μιο Αθηνών), Κατερίνα Νικολάου (Παν/μιο Αθηνών), Γ. Πάλλης (24^η ΕΒΑ), Μαρία Παναγιωτίδη (Παν/μιο Αθηνών), Ελευθερία Παπαγιάννη (Παν/μιο Αθηνών), Βασιλική Πέννα (Παν/μιο Πελ/σου), Κ. Πιτσάκης (Παν/μιο Θράκης), Σπ. Τρωιάνος (Παν/μιο Αθηνών), Ειρήνη Χρήστου (Παν/μιο Αθηνών), Ευ. Χρυσός (Παν/μιο Αθηνών), G. Peers (Παν/μιο Texas), Alice-Mary Talbot (Dumbarton Oaks), C. Zuckerman (E. P. H. E., Παρίσι).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Brubaker, L., *Vision and meaning in ninth-century Byzantium: image as exegesis in the Homilies of Gregory of Nazianzus*, Cambridge – New York 1999.
- Cutler, A., *The Hand of the Master: Craftsmanship, Ivory and Society in Byzantium (9th-11th centuries)*, Princeton, N. J. 1994.
- Falkenhausen, V. von, *Untersuchungen über die byzantinische Herrschaft in Südditalien vom 9. bis ins 11. Jahrhundert*. [Schriften zur Geistesgeschichte des Östlichen Europa], Wiesbaden 1967.
- Holmes, C., *Basil II and the governance of empire (976-1025)*, Oxford Studies in Byzantium, Oxford 2005.
- Jenkins, R.J.H., *Studies on Byzantine History of the 9th and 10th Centuries*, London 1970.
- Kazhdan, A., *A History of Byzantine Literature (850-1000)*, edited by Chr. Angelidi, Athens 2006.
- Κόλιας, Τ., *Νικηφόρος Β' Φωκάς (963-969). Ο στρατηγός αυτοκράτωρ και το μεταρρυθμιστικό του έργο* [Ιστορικές Μονογραφίες 12], Αθήνα 1992.
- Κωνσταντίνος Ζ' ο Πορφυρογέννητος και η εποχή του. Β' Διεθνής Βυζαντινολογική Συνάντηση. Δελφοί, 22-26 Ιουλίου 1987, Αθήνα 1989.
- Κουγιάς, Σ., *Ο Καισαρεία Αρέθας και το έργο του*, Αθήνα 1913.
- Laiou, A. – Simon, D. (επιμ.), *Law and Society in Byzantium, Ninth - Twelfth Centuries*, Washington DC. 1994.
- Lemerle, P., *Le premier humanisme byzantin*, Paris 1971 [= Ο πρώτος βυζαντινός ουμανισμός, ελλην. μτφρ. Μ. Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, Αθήνα 1981].
- Mango, C., *The Mosaics of St. Sophia at Istanbul*, Washington, D.C. 1962.
- Markopoulos, A., *History and Literature of Byzantium in the 9th and 10th centuries*, Aldershot 2004.
- Μουρίκη, Ντ., *Τα ψηφιδωτά της Νέας Μονής Χίου*, 2 τ. Αθήνα 1985.
- Μουσειδου, Γ., *Το Βυζάντιο και οι βόρειοι γείτονές του τον 10ο αιώνα*. Ιστορικές Μονογραφίες 15, Αθήνα 1995.
- Svoronos N., *Les Nouvelles des empereurs macédoniens concernant la terre et les stratiotes*, επιμ. P. Gounaridis, Athènes 1994.
- Tobias, N., *Basil I (867-886), the Founder of the Macedonian Dynasty: A study of the Political and Military History of the Byzantine Empire in the Ninth Century*, New Brunswick 1969.
- Tougher, S., *The Reign of Leo VI (886-912). Politics and People* [The Medieval Mediterranean. Peoples, Economies and Cultures, 400-1453, 15], Leiden – New York 1997.
- Vasiliev, A., *Byzance et les Arabes, II: Les relations politiques de Byzance et des Arabes a l' époque de la Dynastie Macédonienne. Les empereurs Basile I, Léon le Sage et Constantin VII Pophyrogennète 867-959*, Première partie: *Les relations politiques de Byzance et des Arabes a l' époque de la Dynastie Macédonienne, première période: de 867 à 959*, édition française préparée par M. Canard, Bruxelles 1968, Deuxième partie: *Extrait des sources arabes*, traduits par M. Canard, Bruxelles 1950.
- Vogt, A., *Basile I, empereur de Byzance et la civilisation byzantine à la fin du IXe siècle*, Paris 1908.
- Weitzmann, K., *Die byzantinische Buchmalerei des 9. und 10. Jhs.*, Berlin 1935 (επανέκδοση, Βιέννη 1996).
- Wharton Epstein, A., *Tokali Kilise. Tenth-Century Metropolitan Art in Byzantine Cappadocia*, Washington, D.C. 1986.
- Wilson, N., *Scholars of Byzantium*, Baltimore 1983 [= *Οι Λόγιοι στο Βυζάντιο*, ελλην. μτφρ. Νικ. Κονομής, Αθήνα 1991].

Εικόνα εξωφύλλου: Μικρογραφία της χρονογραφίας του Ιωάννη Σκυλίτζη, που παριστάνει τη Δανιηλίδα στο ταξίδι της στην Κωνσταντινούπολη (Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη, codex vitr. 26-2, f. 102r).

